

MUSIQA VA MUSIQA DARSLARINING O'ZIGA XOSLIGI

Xo'jageldiyeva Mahfuza Ergash qizi
Termiz davlat pedagogika instituti
Musiqiy ta'lim kafedrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqa san'atining o'ziga xosligi hamda musiqa darslarida uning boshqa darslarda farqi haqida so'z borgan. Musiqa darslari o'quvchida estetik zavq bag'ishlashi va shu bilan birgalikda musiqiy bilimlarni shakillantirish haqida fikrlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Yosh xususiyatlar, musiqiy bilimlar, musiqa darslar mazmuni, musiqiy faoliyatlar, musiqa savodi, musiqa tinglash, jamoa olib kuylash,

Ajdodlarimiz asrlar davomida musiqaning qudratiga tahsinlar o'qiganlar, o'zlarining mehnat faoliyatlarida hayotda undan bahramand bo'lganlar. Ezgu niyatlarini amalga oshirganlar. Endilikda musiqaning jozibali, husnkor ko'lam, uning mavqei yanada kengaydi, jamiyatda uning tutgan o'rnini mustahkamlandi. Musiqa o'quvchilarni har tomonlama kamolga yetishida katta tarbiyaviy ahamiyatga ega bo'lgan mustaqil sohadir. O'quv tarbiya jarayonida musiqa yosh avlodga ahloqiy-estetik tarbiya berishning asosiy vositalaridan biri hisoblanadi, ta'lim-tarbiya jarayonining rivojlanishi uning samaradorligi bog'liq. Umumta'lim maktablari "Musiqa madaniyati" darslarida o'quvchilarni musiqa vositalari orqali ong va tafakkurini o'stirish biz bo'lajak o'qituvchilarning oldiga ulkan vazifalarni qo'yadi. Musiqaviy jihatdan savodxonlikka ega bo'lishning aniq maqsad hamda vazifalari mavjud. Bu maqsad va vazifalarni amalga oshirishda mavjud ilmiy va uslubiy yondashuv muayyan yo'nalishni belgilaydi. Musiqani o'zlashtirish, tinglash, ijro etish va undan hayotda manfaatdor bo'lish insoniy madaniylik bilan uyg'unlashib ketadi. Xalqimiz yaratgan durdonalarning biri hisoblangan musiqa har sohada chunonchi, ta'lim – tarbiyada, mehnatda va ijtimoiy munosabatda ma'lum darajada o'z ifodasini topadi.

Musiqa sohasida faoliyat ko'rsatayotgan har bir mutaxassisni yanada samarali mehnat qilishga, iqtidorli va iste'dodli o'quvchilarni izlab topish, ularni qarorda ko'rsatilganidek tarbiyalab iste'dodlarini rivojlantirishga undaydi. O'quvchilar qo'shiq aytishni, cholg'uda musiqa asarini ijro qilishni va tayyorlagan musiqa asarlarini kontsertlarda chiqib, o'z qobiliyatlarini tamoshabinlar oldida ko'rsatishni xohlashadi.

Musiqa ta'lim tarbiyasining maqsad va vazifalarini amalga oshirishda dars yetakchi omil hisoblanadi. Chunki o'quvchilarning ommaviy tarzda jalb etilishi maktabda musiqa fani boshqa fanlardan o'zining badiiyligi va qiziqarliligi, zavq-shavq uyg'otishi bilan ajralib turadi. Eng muhimi musiqa orqali bolalarning ongi, axloqiy

sifatlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Musiqa aqlni peshlab, tafakkurni charxlaydi. Musiqa darslari va mashg'ulotlarida o'quvchilar tarbiya va milliy madaniyatimizni o'rganib, bilim saviyasini kengaytirib borishni egallaydi.

Mutafakkirlar musiqa nafaqat insonga samarali ta'sir etuvchi vosita balki o'z mohiyati, jamiyatdagi maqsad va vazifalariga ko'ra alohida bir fan sifatida tadbiiq etishga davrlar o'tib ularni tor fikrlarini ta'lim- tarbiyada tadbiiq etilib, ta'kidlaganidek ommaviy xalq musiqa pedagogikasining vujudga kelishida asos bo'ladi. Ta'lim tarbiya uslubiyoti maktablari tarkib topib rivojlanib bormoqda.

Hozirgi davrda shaxs ma'naviyatini tarbiyalash vazifasi maktabda musiqa ta'lim tarbiyasi ishlarini sifatli bosqichga ko'tarishni taqozo etadi. Bugungi kunda musiqa, ta'lim tarbiyasining maqsadi va vazifalari nihoyatda muhim. Musiqa ta'lim tarbiyasining maqsadi va avlodni musiqa me'rosimizga vorislik qiladigan hamda umumbashariy musiqa merosimizga vorislik qila oladigan yosh qadrlaydigan madaniy inson sifatida voyaga yetkazishdan iborat, buning uchun har bir o'quvchining musiqaga bo'lgan iqtidorlarini rivojlantirib, musiqa san'atiga mehr va ishtiyoqini oshirish musiqadan zaruriy bilim va amaliy malakalar doirasini tarkib toptirish, iqtidorli o'quvchilarning musiqiy rivojlanishlari uchun zaruriy shart sharoitlar yaratib berish maktab musiqa ta'limi tarbiyasining asosiy vazifasidir. O'quvchilarning ongi va milliy tafakkurini o'stirishning maqsad va vazifalarini amalga oshirish maktabdagi musiqa darslariga bevosita bog'liq.

Albatta har bir darsda bu tarkibiy qismlar bir biri bilan bog'langan ravishda o'tiladi va ular har darsda turli variantlarda o'rin almashib kelishi mumkin. Darsning maqsadi esa o'z navbatida beshta yo'nalishni o'z ichiga oladi.

1. Tarbiyaviy maqsad
2. Ilmiy maqsad
3. Bilimlarni rivojlantiruvchi maqsad
4. Kasbga yo'naltiruvchi maqsad
5. Milliy mafkura g'oyalarini singdirish maqsadi.

Bu maqsadlar ham albatta bir - biri bilan bog'langan holda amalga oshiriladi. Dars mavzusi maqsadlardan kelib chiqqan holda o'qituvchi har bir jarayonida o'quvchilar ongiga milliy istiqloq mafkurasi g'oyalarini muntazam ravishda singdirib borishi lozim. Lozim buni amalga oshirish uchun o'qituvchi o'zining keng dunyo qarashi pedagogik - psixologik bilimi notiqlik qobiliyati va kasbiy mahoratidan unumli foydalangan holda har bir darsga ijodiy yondoshish zarur bo'ladi. Bu esa o'qituvchidan hozirgi davrda dunyoda sodir bo'layotgan voqealar, ichki va tashqi siyosat siyosiy ijtimoiy vaziyatni tinmay o'rganib, tahlil qilib, turishni va bu bilimlarni darsda o'quvchilarni yoshiga mos ravishda tushuntira olishi talab qilinadi. Hozirgi kunda ko'plab bastakorlarimiz va shoirlarimiz tomonidan zamon bilan ham nafas bo'lgan vatanparvarlik ruhidagi muhim tarbiyaviy estetik ahamiyatga ega bo'lgan qo'shiqlar yaratilyapti va bu jarayon

hukumatimiz tomonidan munosib rag'batlantirilayapti. Musiqa madaniyati fanining boshqa aniq fanlardan farqli tomoni shundaki u doimo zamon bilan hatto faollar an'anaviy bayram va milliy qadriyatlarimiz bilan hamohang holda olib borishni o'qituvchidan uzluksiz ijodiy faoliyatni talab etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xo'jageldiyeva, M. (2021). Music as a Science and its peculiarities. International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology.
2. Xo'jageldiyeva, M. (2021). Dutar national instruments and performance methods. Analytical Journal of Education and Development, 1(06).
3. Qizi, K. M. E., & Ugli, C. S. N. (2022). THE HISTORY OF THE ORIGIN OF POP ART AND ITS PLACE IN UZBEK MUSIC. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIIY JURNALI, 67-71.
4. Khojageldiyeva, M. E., & Sayfiddinova, S. A. (2022). THE HISTORY OF THE ORIGIN OF THE WORD DUTAR AND METHODS OF ITS PERFORMANCE. Экономика и социум, (4-2 (95)), 211-214.
5. Xo'jageldiyeva, M. Musiqa madaniyati fanining mazmuni hamda musiqaning bola tarbiyasida tutgan o'rni. International Journal of Discourse on Innovation, Integration and Education.
6. Ходжагельдыева, М. Э., & Машрабалиева, Б. М. (2022). ИСТОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ СЛОВА "ДУТАР" И СПОСОБЫ ЕГО ИСПОЛНЕНИЯ. Экономика и социум, (6-2 (97)), 919-923.
7. Pardayevna, H. N. (2022). The role of club activities in the development of students' musical abilities in general education schools. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 10, 13-15.
8. Nasriddin o'g'li, C. S. (2022). THE EMERGENCE OF NATIONAL POP ART IN UZBEKISTAN. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 4, 563- 566.
9. Nasriddin o'g'li, C. S. (2022). THE EMERGENCE OF NATIONAL POP ART IN UZBEKISTAN. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 4, 563- 566.
10. Ходжагельдыева, М. Э., & Машрабалиева, Б. М. (2022). ИСТОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ СЛОВА "ДУТАР" И СПОСОБЫ ЕГО ИСПОЛНЕНИЯ. Экономика и социум, (6-2 (97)), 919-923.
11. Pardayevna, H. N. (2022). The role of club activities in the development of students' musical abilities in general education schools. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 10, 13-15.
12. Nasriddin o'g'li, C. S. (2022). THE EMERGENCE OF NATIONAL POP ART IN UZBEKISTAN. Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development, 4, 563- 566.
13. Ходжагельдыева, М. Э., & Машрабалиева, Б. М. (2022). ИСТОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ СЛОВА "ДУТАР" И СПОСОБЫ ЕГО ИСПОЛНЕНИЯ. Экономика и социум, (6-2 (97)), 919-923
14. Kho'jageldiyeva, M. Factors for Increasing Students' Musical Competence in Music Culture Classes. European Journal of Innovation in Nonformal Education, 2(4).
15. Pardayevna, H. N. (2022). MUSIC LESSONS THROUGH SCHOOL AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES ARE WAYS TO INCREASE STUDENTS' COPING SKILLS. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIIY JURNALI, 2(3), 127-130.
16. Akramovna, S. S. (2021). Dutar National Instruments and Performance Methods. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIIY JURNALI, 1(6), 329-331.
17. ED Uktamovna. (2023). [FORM, METHODS AND MEANS OF FORMING CHILDREN'S MUSICAL ABILITY](#). ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ 19 (8), 58-62
18. HN Pardayevna. (2023). [UMUM TA'LIM MAKTABLARI "MUSIQA MADANIYATI" DARSLARINING MAZMUNI](#). ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ 19 (8), 63-66.

19. CS Nasriddin o'g'li (2023). [CONTENT OF MUSIC CULTURE LESSONS AND ELEMENTS ORGANIZING THE MUSIC EDUCATION SYSTEM.](#) ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ 18 (8), 72-77
20. Ходжагельдыева Махфуза Эргаш кызы 2022/11/15 ИСТОРИЯ ПРОИСХОЖДЕНИЯ СЛОВА ДУТАР И СПОСОБЫ ЕГО ИСПОЛНЕНИЯ Новости образования: исследование в XXI веке 1-tom 4-nomer 486-490
21. Khojageldiyeva Mahfuza Ergash qizi 2022/6/30 THE EMERGENCE OF NATIONAL POP ART IN UZBEKISTAN Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development 563-566
22. Khojageldiyeva Mahfuza Ergash qizi 2022/4/27 Factors for Increasing Students' Musical Competence in Music Culture Classes European Journal of Innovation in Nonformal Education 13-15
23. Xuramov U. B. K. MUSIQA ASARLARIDAGI DAVRIYA TURLARI //Oriental Art and Culture. – 2022. – Т. 3. – №. 4. – С. 198-204.
24. Xuramov U. B. K. VENA KLASSIK MAKTABI YETAKCHISI FY GAYDNNING IJODIGA BIR NAZAR //Oriental Art and Culture. – 2023. – Т. 4. – №. 5. – С. 200-207.
25. Karimjonovich K. U. THE IMPORTANCE OF TEACHING MUSIC THEORY IN MUSIC EDUCATION //Academia Repository. – 2023. – Т. 4. – №. 9. – С. 4-12.
26. Xuramov U. B. K. YOSH MUSIQACHI O 'QUVCHILARDA MAQOM VA UNING USULLARI HAQIDAGI BILIMLARNI SHAKLLANTIRISH NE CHOG 'LI AHAMIYATLI //World of Philology. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 25-33.
27. Karimjonovich X. U. B. ZAMONAVIY NOTA YOZUVIGA ASOSLANGAN NOTA YOZUVI //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. Special Issue 14. – С. 453-462.
28. Khuramov U. K. FORMATION, DEVELOPMENT AND HISTORY OF HARMONY //Theoretical & Applied Science. – 2019. – №. 12. – С. 77-82.
29. Karimjonovich K. U. et al. Sherna bakhshi's work and its place in sherobod school of friendship //Annals of the Romanian Society for Cell Biology. – 2021. – Т. 25. – №. 4. – С. 13413-13417.
30. Karimjonovich X. U. Important importance of elementary theory of music in the field of music education //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2022. – С. 200-204.
31. Khuramov U. K. Processes of formation of performance traditions in folk instruments //Toshkent davlat pedagogika universiteti ilmiy axborotlari. – 2021. – Т. 9. – С. 186-192.
32. Karimjonovich X. U. QADIMIY KUYLAR VA ULARNI TASHKIL ETUVCHI QISMLAR //Scientific Impulse. – 2023. – Т. 1. – №. 7. – С. 74-81.
33. Musurmonqulovna B. F., Khuramov U. ARTISTIC INTERPRETATION OF WORKS FOR THE PIANO IN THE WORKS OF YOUNG COMPOSERS OF THE XXI CENTURY //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2022. – Т. 10. – №. 4. – С. 95-97.
34. Xuramov U. B. K. YOSH MUSIQACHI O 'QUVCHILARDA MAQOM VA UNING USULLARI HAQIDAGI BILIMLARNI SHAKLLANTIRISH NE CHOG 'LI AHAMIYATLI //World of Philology. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 25-33.
35. Xuramov U. B. K. QADIMIY O 'RTA OSIYO XALQ KUYLARINI TASHKIL ETUVCHI QISMLARIGA QISQACHA TAVSIF //World of Philology. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 40-48.
36. Xuramov U. B. K. YOSH MUSIQACHI O 'QUVCHILARDA MAQOM VA UNING USULLARI HAQIDAGI BILIMLARNI SHAKLLANTIRISH NE CHOG 'LI AHAMIYATLI //World of Philology. – 2023. – Т. 2. – №. 4. – С. 25-33.
37. ZAKIROVA Z. ZAMONAVIY TA'LIMNING O 'QUV-TARBIYA JARAYONIDAGI MOHIYATI //O 'zbek musiqiy merosining ta'lim tizimidagi o 'rni va ahamiyati. – 2023. – Т. 1. – №. 4. – С. 227-230.
38. Zakirova, Z. (2023). O'ZBEK MILLIY MUSIQASINING SHAKLLANISHI VA TARAQQIY ETISH BOSQICHLARI. Interpretation and Researches, 2(1)
39. Azamovna, Z. Z. (2022). From the History of Uzbek National Musical Art. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY, 3(12), 297-301.

40. Azamovna, Z. Z. (2022). Theoretical Foundations of the Formation of Music History. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HISTORY, 3(12), 302-306.
41. Zakirova, Z. A. . (2022). Methods of Using Musical Means in Teaching the History of the Vienna Classical School . in the General Educational Process. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(4), 95–99.
42. ЗА Закирова Методика использования музыкальных средств в обучении истории Европы в общеобразовательной школе Science and Education 3 (4), 615-621
43. ZA Zakirova Methods of using information about the art of music in the teaching of history of Uzbekistan to students of 6–7 grades of secondary schools, ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal 11 (10 ...
44. ZA Zakirova Methods of using information about the art of music in teaching history to students of 9th and 10th grades of secondary schools, Asian Journal of Multidimensional Research 10 (10), 1508-1511.
45. ZZ Azamovna, MUSIC PEDAGOGY SKILLS OF A MUSIC CULTURE TEACHER, European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol 8 (4)
46. Z Zakirova, SCIENTIFIC BASIS FOR INTRODUCING PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MUSIC EDUCATION. Theoretical & Applied Science, 69-70
47. ZA Zakirova, ON THE ART OF MUSIC IN TEACHING HISTORY LESSONS TO GENERAL SECONDARY SCHOOL STUDENTS METHODS AND METHODS OF USE OF RESOURCES. Modern Scientific Research International Scientific Journal 1 (9), 22-27.
48. PDZZ Azamovna The Role of Music Art in the Cultural and Spiritual Life of Uzbekistan. Texas Journal of Philology, Culture and History 23, 16-19.
49. O'G'Li T. R. Z. et al. O 'QUVCHILARDA VOKAL ASARLARINING RIVOJLANISHI: OVOZ KUCHINI QO 'ZG 'ATISH //Oriental Art and Culture. – 2023. – Т. 4. – №. 5. – С. 224-230.
50. Ochilov Ulug'bek Musurmonqulovich, & Tursunova Dilbar Abdurayimovna. (2023). "BOBURNOMA" ASARIDA MUSIQAGA OID VOQEALAR . ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 19(8), 54–57.
51. Musurmonqulovich, O.U. (2022). BUYUK AKBARSHOHNING YOSHLIGI. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIIY JURNALI , 31–35.
52. Ulug'bek Musurmonqulovich, O. . (2022). AKBARSHOHNING SAN'ATGA BO'LGAN E'TIBORI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(4), 495–499.
53. Ochilov Ulug'bek Musurmonqulovich, BOBURNING VATANGA BO'LGAN MUHABBATI ORIENTAL ART AND CULTURE 2023/5/10, 231-236.
54. Choriyev Tohir Ro'ziquil o'g'li. (2023). BARKAMOL AVLODNI TARBIYALASHDA MUSIQANING O'RNI VA AHAMIYATI. Journal of New Century Innovations, 38(1), 142–146.
55. Чориев Тоир Розиклович. (2023). МУЗЫКА В ВОСПИТАНИИ СОВЕРШЕННОГО ПОКОЛЕНИЯ МЕСТО И ЗНАЧЕНИЕ. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 31(1), 131–135.
56. Tohir Ro'ziquil o'g'li Choriyev.(2023).O'QUVCHILARDA VOKAL ASARLARINING RIVOJLANISHI: OVOZ KUCHINI QO'ZG'ATISH. "Oriental Art and Culture" Scientific Methodical Journal 4 (5), 224-230, 2023.
57. Choriyev Tohir Ro'ziquil o'g'li.(2023).MUSIC IN EDUCATION OF A PERFECT GENERATION PLACE AND SIGNIFICANCE. THE THEORY OF RECENT SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PEDAGOGY.(13),92-96.